

28.06.2024

Valget i Frankrig er historisk. Og alle kommer til at føle konsekvenserne af resultatet

Præsident Macron håber at kunne mobilisere den politiske midte ved at spørge franskmændene: Vil I virkelig have yderfløjene ved roret, når det kommer til stykket? Men det er en vovet satsning.

Skrevet af

Mads Jedzini

📞 +45 71 74 45 42

✉️ mads@thinkeuropa.dk

Kirsten Malling Biering

✉️ Kirsten.Biering@thinkeuropa.dk

Kontakt

Mads Jedzini

📞 +45 71 74 45 42

✉️ mads@thinkeuropa.dk

Kirsten Malling Biering

✉️ Kirsten.Biering@thinkeuropa.dk

Det var en bombe i det politiske liv, da den franske præsident, Emmanuel Macron, udskrev valg til Nationalforsamlingen efter et katastrofalt dårligt resultat ved europaparlamentsvalget tidligt i juni. I al hast blev der smedet alliancer, politiske programmer strikket sammen, fronterne trukket op.

Udskrivelsen af valget, der afvikles i to runder den 30. juni og den 7. juli, kommer til gengæld næppe til at skabe den klarhed, som Macron ønskede at skabe med et nyvalg - nok snarere tværtimod.

Præsidenten havde måske håbet at kunne mobilisere den politiske midte ved at spørge franskmændene: Vil I virkelig have yderfløjene ved roret, når det kommer til stykket? Men det er en vovet satsning. For de seneste målinger tyder på, at det faktisk er det, de fleste franskmænd gerne vil.

Omtrent hver tredje vælger planlægger at sætte sit kryds ved Marine le Pen og det unge stjerneskid Jordan Bardellas nationalistparti Rassemblement National. Lige efter følger den brogede venstrefløjskoalition Nouveau Front Populaire, der tæller alt fra socialdemokrater og økologister til kommunister og venstrefløjspopulister. Alliancen omkring præsidentens centerparti Renaissance ser kun ud til at kunne indtage tredjepladsen. Dermed kunne den hårde højrefløj for første gang siden Anden Verdenskrig ende med at indtage regeringskontorerne i Paris.

Til trods for alle dommedagsbasunerne er det ikke sådan at overskue, hvad en regering af denne orientering reelt kommer til at betyde. Præsidenten vil fortsat have den udenrigs- og sikkerhedspolitiske kompetence, og det er Macron, der deltager i møderne i Det Europæiske Råd. Men for både den nationale politik og en række afledte områder af den eksterne politik vil Rassemblement National i vid udstrækning kunne bestemme kursen, mens præsidenten blot kan forhale eller blokere forslag - eller i værste fald opløse Nationalforsamlingen en gang om året. Det vil for eksempel være ministre fra den nye regering, der deltager i alle EU-ministerrådsmøder og dermed former lovarbejdet i EU.

Det kan altså blive et tovtrækkeri af rang, hvor præsidenten og regeringen kan blokere hinanden på skift. I de enkelte tidligere franske regeringer med samme umage politiske konstellation mellem præsident og regering har der dog været nogle forsøg på at give plads til hinanden. Men aldrig har forskellen i politisk udgangspunkt været så stor, som den ville være her.

Samtidig er det svært at blive klog på, hvad Rassemblement National egentlig vil. Marine le Pen undviger spørgsmålet om, hvilket politisk program der gælder. I Ukraine-spørgsmålet, hvor man historisk har været venlig over Moskva, udtaler partiet sig vagt, mens en USA-kritisk og Rusland-venlig klamamse i al hast er blevet fjernet fra partiets hjemmeside.

Og indenrigspolitisk er partiet blevet nødsaget til at sætte nogle af de meget gavmilde socialpolitiske fremstød på pause efter heftig kritik af finansieringsmodellerne. Der er modstridende meldinger om en tilbagerulning af blandt andet Macrons pensionsreform. Alligevel løftes sløret i disse dage for, hvordan en regering anført af Rassemblement National vil gå programmatisk til værks: meget peger på, at den vil være mindre erhvervsvenlig, langt mere EU-kritisk, langt mindre Ukraine-engageret og ikke mindst føre en meget strammere udlændingepolitik.

Paradoksalt nok kan situationen også blive vendt helt på hovedet: Nemlig at pendulet svinger i den modsatte retning og giver et venstredrejet Frankrig. Det skyldes en spidsfindighed i det franske valgsystem: Valget foregår over to runder, og de fleste valgkredse afgøres ved kampvalg i anden runde mellem de to kandidater med flest stemmer. I anden valgrunde har længe hersket princippet om en arc républicain, hvor vælgerne ikke nødvendigvis stemmer på den kandidat, de foretrækker, men den kandidat, der bedst kan forhindre fremgang for det yderste højre og Rassemblement National. På dansk: Man stemmer med hjertet i første runde og med hjernen i anden.

Hvis man altså ender i en situation, hvor mange valgkredse skal afgøres i et kampvalg mellem højre- og venstrefløj, kan venstrefløjskandidaten ende med at samle alle de stemmer, der vil forhindre en sejr til det yderste højre. Venstrefløjskoalitionen har aktivt forsøgt at moderere nogle af sine mere ekstreme positioner, og den tidligere socialdemokratiske præsident François Hollande har også meldt sig under venstrefløjens faner, hvilket kan tiltrække mere moderate vælgere. Dermed kunne Frankrig svinge mod venstre snarere end mod højre.

Venstrefløjskoalitionens problem sammenlignet med Rassemblement National er imidlertid bredden i koalitionen og de meget forskellige politiske synspunkter, der skal samles under én hat. Det giver næring til uenighed internt og skaber usikkerhed om den politiske retning. En stemme på den moderate socialistiske midte er noget temmelig andet end en stemme på La France Insoumise på den yderste venstrefløj.

Det fællesprogram, der lægges frem, er til gengæld på lange stræk lige så fjernt fra den macronistiske økonomiske reformkurs og europæiske doktrin som

Rassemblement Nationaux. Alliancen melder negativt ud om EU's internationale handelsaftaler og ønsker at beskutte de største indkomster på europæisk niveau. Samtidig vil man tilbagerulle snart sagt alle Macrons reformer, herunder pensionsreformen, der fastholder franske lønmodtagere på arbejdsmarkedet, indtil de er fyldt 64 år mod tidligere 60 år. Til gengæld skal gennemføres et meget gavmildt socialpolitisk program, der indeholder prisbremser på fødevarer, energi og brændstof, en højere mindsteløn, inflationsindekserede lønninger og et prisloft for landbrugsvarer. Både mod venstre og mod højre vil pilen umiddelbart pege mod en stigning i den allerede alt for høje franske statsgæld. I begge tilfælde kunne en sejr føre til social uro.

Få tror længere på, at den politiske kreds omkring Macron kan slå igennem. Et sidste muligt scenarie er derfor en tredelt Nationalforsamling, hvor der ikke kan mobiliseres et absolut flertal til nogen af siderne. Det vil ikke være i fransk politisk tradition at etablere koalitionsregeringer, men det kan være den vej, som præsidenten måske nu håber at kunne gå. Det kan også ende i en situation, hvor ingen regeringsdannelse er mulig, og der indsættes et teknokratisk kabinet, der vil kunne manøvrere Frankrig i en rum tid. Macron ville i givet fald måtte udløse et nyvalg - hvilket kun kan ske med et års mellemrum - og håbe på klarere magtforhold. Det vil efterlade Frankrig i endnu større usikkerhed.

Der er nok rigtig mange, der gerne ville vide, hvad der foregik i præsidentens hoved, da Nationalforsamlingen blev opløst. Hvad har kalkylen været? Hvor langt ned ad vejen har han prøvet at se? Og er det det hele værd? Et historisk valg, bemærker alle kommentatorerne. Det tør siges. Og et, som alle vil komme til at føle konsekvenserne af - også uden for Frankrigs grænser.